

Dit project ontving bij de Nationale Staalprijs 2016 een eervolle vermelding. De hoogste waardering binnen de categorie woningen: vanwege het kleine aantal inzendingen en de diversiteit ervan besloot de jury in deze categorie geen winnaar aan te wijzen.

Eenvoudig omkeerbaar

Om een klein gemeentelijk monument geschikt te maken als woning, gebruikt architect Sjoerd Tasseron een beproefd recept. Hij ontwerpt een uitbreiding in contrasterende stijl, losjes tegen het bestaande gebouw geschoven. Pragmatisch vormgegeven met gebruikmaking van standaard verkrijgbare staalproducten.

ir. P.F. van Deelen

Paul van Deelen is civiel ingenieur en zelfstandig bouw-technisch journalist in Rotterdam.

‘Met een bestaand gebouw voel ik mij senang. Meer dan met een blanco kavel.’ Sjoerd Tasseron, ooit afgestudeerd als restauratie-architect heeft een duidelijke voorkeur. Die blijkt ook uit de projecten op de website van zijn bureau Tâcheron Architect. We zien wel nieuwbouwprojecten, maar in bijna alle gevallen gaat het dan om een uitbreiding van een bestaand pand, zoals ook hier in Den Bosch. Verder uitbreidingen, herbestemming en renovaties van woonhuizen, kantoorgebouwen en fabriekslodsen. Ook zijn eigen pand past in dat rijtje: binnenkort

start hij met de verbouwing van een voormalig consultatiebureau ter bestrijding van tuberculose uit 1932 tot woning en kantoor.

Uitbreiden

In 2014 krijgt Tasseron de vraag een woning te maken van het voormalige EK-huis in de Bossche wijk De Muntel. Dit gebouw, in 1935 gebouwd voor de Evangelische Kruis-tocht, was bedoeld als een soort clubhuis voor fabrieksmeisjes. Met zo’n voorziening probeerde die beweging de positie en de rol van de katholieke kerk te verbeteren, in een

Dè uitbreiding sluit aan op de voormalige lokalen.

sociaal roerige tijd. Het is een traditioneel gebouw, ondiep pand evenwijdig aan de straat, met een monumentaal trappenhuis. In hetzelfde bouwblok zaten oorspronkelijk ook een jongens- en meisjesschool, een parochiehuis en een pastorie. Alles netjes bij elkaar, zoals dat hoorde in die tijd. Voor de opdrachtgever is het pand te klein. Hij wil vier slaapkamers voor de kinderen plus een logeerappartementje voor de schoonouders. Uitbreiden dus. ‘Een aanbouw in de tuin ligt het meest voor de hand’, zegt Tasseron. ‘Ook een van de twee buurpanden is van achter al doorgetrokken. Maar aan de andere kant wordt gewoond en daar wilde ik uitzicht en bezonning niet hinderen.’ Omdat het een gemeentelijk monument is, denkt Tasseron direct aan een apart volume dat tegen de bestaande gevel wordt geschoven. ‘Een omkeerbare ingreep: als je het weg zou halen, staat het oorspronkelijke gebouw er nog.’

Oud en nieuw

Op de verdieping moet het bestaande gebouw eraan geloven, maar origineel was het daar door verbouwingen toch al niet meer. Om met het excentrische trappenhuis een logische plattegrond te krijgen, komt de uitbreiding achter de oorspronkelijk lokalen. Voor de verbinding tussen oud en nieuw is het onvermijdelijk de borstweringen in de achtergevel uit te zagen. ‘Met pijn’, zegt de restauratie-architect. Tasseron plaatst het nieuwe blok op een halve meter achter de metselwerk achtergevel. Precies de breedte van de getimmerde goot.

De nieuwbouw staat bedoeld visueel los van de gevel.

Daarmee komt het visueel los, steekt toch niet te ver de tuin in en is er ruimte voor een smalle vide. ‘Zo kun je elkaar tussen boven en beneden zien en verstaan. Via het excentrische trappenhuis is dat bijna onmogelijk’, licht hij toe.

Zes schuifpuien

Voor de gevels passeren verschillende varianten. De opdrachtgever zit niet zo met privacy en ziet ook op de verdieping graag veel glas. ‘Daaruit ontstond het idee de gevels boven en beneden exact hetzelfde uit te voeren. Schuifpuien zijn dan de oplossing die op beide verdiepingen mogelijk zijn, met op de verdieping aan de binnenkant een balustrade.’ ‘Zes identieke schuifpuien vraagt om een eenvormige detaillering’, gaat hij verder. ‘Die begint op de buitenhoek. Daar bepaalt de dikte van de pui de breedte van de aluminium hoekafwerking. Diezelfde breedte vind je terug in de horizontale banden tussen de verdiepingen en in de dakrand.’ De werkelijke dikte van het dakpakket is gecamoufleerd door de dakrand terug te leggen. Met zo’n gevel is een staalskelet bijna onvermijdelijk. ‘Maar ook om de constructie licht te houden zodat een plaatfundering volstaat. En omdat er geen achterom is, moest alles door of over het pand naar achter worden vervoerd’, voegt hij toe. Diezelfde argumenten wijzen naar een staalplaat-betonvloer. En zo’n constructie zit snel in elkaar, ook een dwingende eis.

Vierkante kolommen

Het skelet krijgt vierkante kolommen, ook bijna onvermijdelijk. Ze staan een stukje naar binnen geschoven zodat ze in de bui-

Koppelbuis is tevens kabel- en leidingdoorvoer.

tenhoeken loskomen van de gevel. Zo wordt de constructie leesbaar en houden ze ruimte vrij voor raambekleding. Met de kolommen schuiven ook de UNP-randliggers mee naar binnen. Om de zware schuifpuien te dragen, zijn dwars op de liggers schotten gelast. De forse ruimte tussen ligger en schuifpui is afgetimmerd en ingevuld met warmte-isolatie. De tussenkolommen staan niet los in de ruimte: op de verdieping zitten ze in de binnenwanden van de badkamer. En op de begane grond omvatten ze een houtskeletbouw wandje achter het gesloten geveldeel. Dat wandje verbergt tegelijk een windverband. Niks mis mee, maar het verband aan de andere kant is juist in het zicht gelaten en speelt zo een beeldbepalende rol. ‘Dat had aan de binnenkant van de tuingevel mis-schieten ook zo gekund’, stelt de architect achteraf vast.

Koppelingen

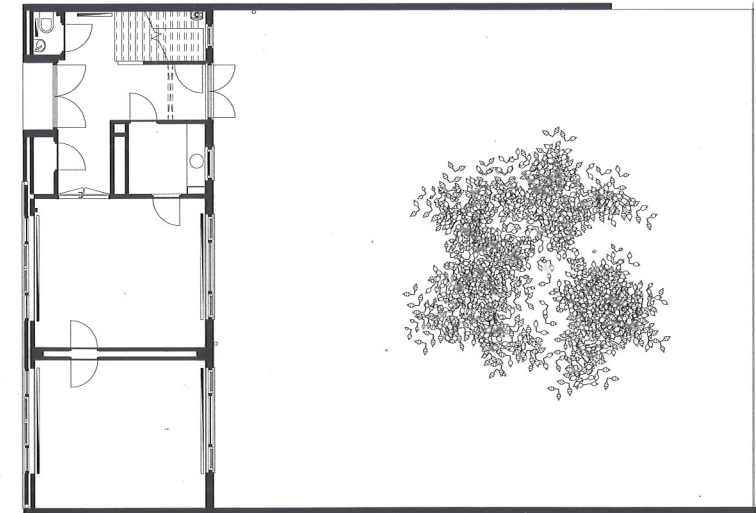
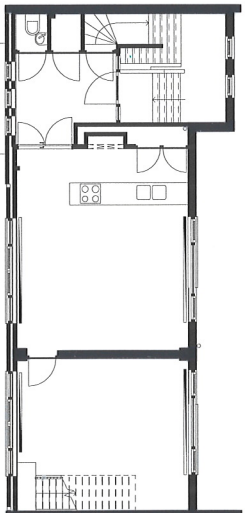
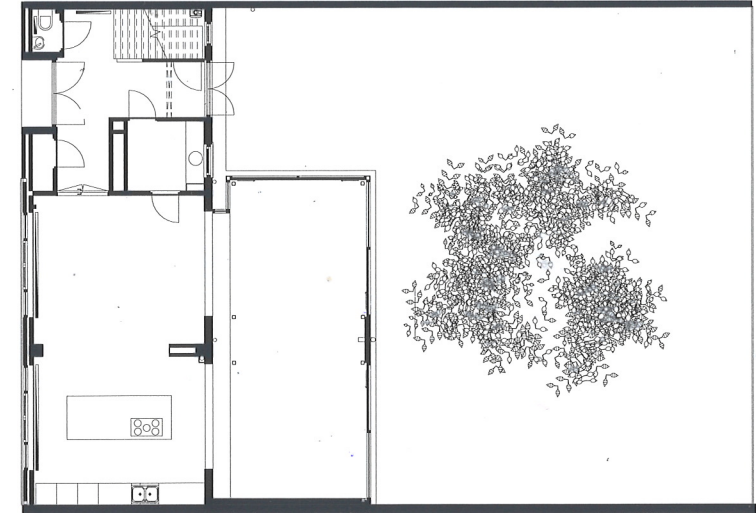
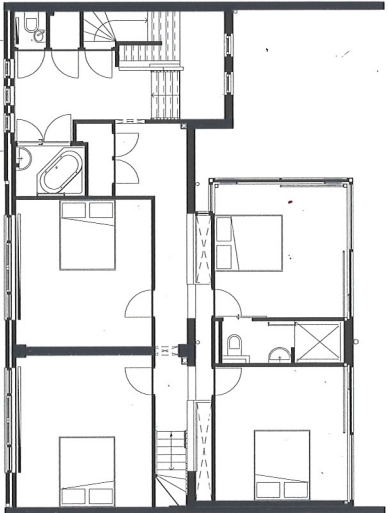
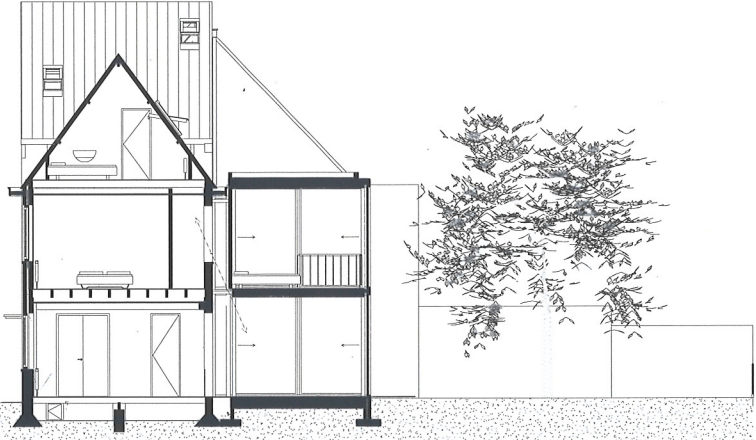
Met de windverbanden is de aanbouw in één richting stabiel; in de andere richting steunt die tegen de metselwerk achtergevel. De koppelbuizen dienen tegelijk voor de doorvoer van kabels en waterleidingen. De gecombineerde hwa-standleiding vanuit de bestaande goot is juist prominent in het zicht gelaten en met industrieel materiaal ingepakt om geluid- en condensproblemen te voorkomen. De voetplaten onder de kolommen herinneren nog aan de oorspronkelijke dekvloer. ‘Daarmee zouden ze niet in het zicht komen. Maar later is besloten de betonvloer te vlianderen’, licht Tasseron toe. Nu ze in het zicht zijn, dragen ze bij aan het stoere beeld dat de staalconstructie oproept. •

Projectgegevens

Locatie Jan Schöfferlaan 5, Den Bosch • Opdracht familie Prinsen • Architectuur Tâcheron Architect (www.tacheron.nl)
• Constructief ontwerp Sterk Adviesbureau voor bouwconstructies, Breda • Uitvoering Tankens Andel, Andel • Staalconstructie Van der Kolk en Vos Staalbouw, Veen • Data opdracht november 2014, start bouw april 2015, oplevering juni 2015 •
Bouwkosten € 150.000 excl. btw, incl. verbouwing bestaand pand • Fotografie Vincent Basler en Tâcheron

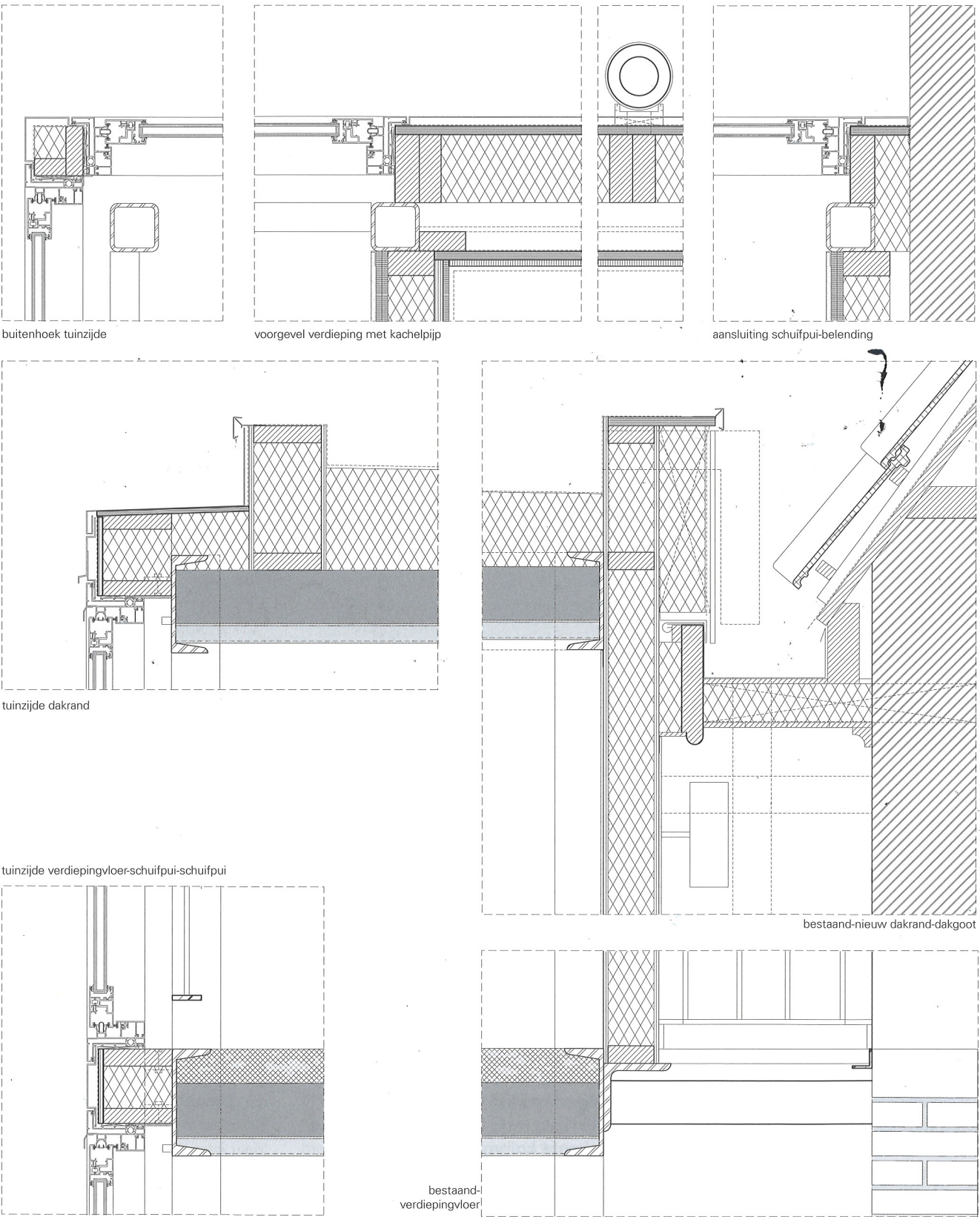
Technische gegevens

Hoofdafmetingen vloeroppervlak 2x35 m², inhoud 210 m³, bruto verdiepinghoogte 3,07 m • Profielen kolommen 100x100x5, dakrand UNP 200, vloerrandiggers UNP 220, vloerkokers 80x80x5, verbingsbuizen Ø 76,1x5, windverbanden 8x60 mm • Staalverbruik 2500 kg

1e verdieping oud

begane grond oud

buitenhoek tuinzijde

voorgevel verdieping met kachelpijp

aansluiting schuifpui-belending

tuinzijde dakrand

bestaand-nieuw dakrand-dakgoot

tuinzijde verdiepingvloer-schuifpui-schuifpui

bestaand-verdiepingvloer